

Osnovna šola Železniki

ČUTILNA SOBA V OSNOVNI ŠOLI

Področje: psihologija in pedagogika
raziskovalna naloga

Avtorji: Lan Mohorič Bonča
Vid Ozebek
Jennifer Dauti

Mentorice: Suzana Pečnik
Janja Janc
Manca Maretič Paulus

Železniki, april 2016

KAZALO	stran
POVZETEK	4
ZAHVALA	5
1.UVOD	6
2.TEORETIČNI DEL	7
2.1 Razlaga pojmov	7
2.2 Namen čutilne sobe	9
2.3 Čutila	9
2.3.1 Čutilo za tip	10
2.3.2 Čutilo za vid	10
2.3.3 Čutilo za sluh in ravnotežje	10
2.3.4 Čutilo za okus in vonj	11
3. RAZISKOVALNI DEL	12
3.1 Raziskovalne metode	12
3.2 Intervju	13
3.2.1 Povzetek intervjuja z ravnateljico in vodjo čutilne sobe na osnovni šoli Jela Janežiča	13
3.2.2 Povzetek intervjuja z ravnateljico in vodjama čutilne sobe v vrtcih v Škofji Loki	13
3.3 Izvedba čutilne sobe	14
3.4 Anketni vprašalnik	15
3.4.1 Namen	15
3.4.2 Analiza	15
4. ZAKLJUČEK/SKLEP	22

5. LITERATURA	23
6. VIRI	24
7. PRILOGE	25
1. PRILOGA: Vprašanja za intervju z ravnateljico šole Jela Janežiča in ravnateljico vrtcev v Škofji Loki	25
2. PRILOGA: Vprašanja za intervju z osebo, ki nas vodi po sobi	27
3. PRILOGA: Fotografije iz ogleda čutilnih sob	29
4. PRILOGA: Multisenzorna (čutilna) soba	32
5. PRILOGA: Načrt za čutilno sobo 4 letni časi- fotografija	33
6. PRILOGA: Anketa za obiskovalce čutilne sobe	34
7. PRILOGA: Urnik obiska čutilne sobe	35
8. PRILOGA: Vabilo učiteljem v čutilno sobo	36
9. PRILOGA: Izkušnje devetošolcev, ki so pomagali pri izvedbi čutilne sobe	37
10. PRILOGA: Fotografije čutilne sobe 2015 in zakulisje dela	38
11. PRILOGA: Fotografije dejavnosti pred čutilno sobo	41
12. PRILOGA: Seznam potrebnih pripomočkov za izvedbo čutilne sobe in zadolženih	45
13. PRILOGA: Objava članka v Loškem utripu, januar 2016	47

POVZETEK

Pri ustvarjanju raziskovalne naloge z naslovom Čutilna soba v osnovni šoli smo sodelovali učenci Lan Mohorič Bonča, Vid Ozebek in Jennifer Dauti in mentorice Janja Janc, Suzana Pečnik, Manca Maretič Paulus iz OŠ Železniki.

V mesecu novembru smo si ogledali čutilni sobi v Škofji Loki ter tako dobili ideje za postavitev lastne čutilne sobe v kletnih prostorih šole, ki smo jo postavili v prazničnem decembru. Sobo so obiskali predšolski otroci in učenci od prvega do petega razreda osnovne šole. Na podlagi izpolnjenih anket obiskovalcev smo ugotovili, da jim je bil obisk čutilne sobe všeč, najbolj pa jim je bilo všeč občutenje okusa. Ugotovili smo, da otroci tak način dela zelo dobro sprejemajo, čutilno sobo pa bi z veseljem ponovno obiskali. Poleg tega smo opazili nenavadno umirjenost nekaterih učencev, ki imajo sicer pri pouku s tem težave.

Največ informacij o čutilni sobi smo dobili s spleta, nekaj podatkov o čutilih pa iz knjig. Intervju z ravnateljicama v novembru ob obisku čutilnih sob pa nas je opogumljal tako pri postavitvi naše sobe, kot nam hkrati daje zagon za postavitev stalne čutilne sobe na naši šoli v prihodnosti.

Vsekakor je bila postavitev čutilne sobe za nas kar velik zalogaj, a navdušenje nasmejanih otrok ob izpolnjevanju anket nam je povrnilo ves vložen trud in nas vodi pri našem naslednjem cilju, to je postaviti stalne čutilne sobe v kletnih prostorih šole. V smeri nadaljnjega raziskovanja vidimo možnosti za odkrivanje in natančno zbiranje podatkov o čutilnih sobah v drugih vzgojno izobraževalnih ustanovah po celotni Sloveniji.

ZAHVALA

Najlepše se zahvaljujemo gospodu ravnatelju Francu Rantu, ki nam je omogočil obisk dveh čutilnih sob v Škofji Loki in nas podpiral pri izvedbi čutilne sobe. Zelo smo veseli in ponosni, da si je ravnatelj našo sobo tudi ogledal in s tem pohvalil naše delo.

Za pomoč in podporo se zahvaljujemo ravnateljici šole Jela Janežiča, gospe Marjeti Šmid ter ravnateljici vrtcev v Škofji Loki, gospe Janji Bogataj.

Veliko zahvalo smo dolžni mentoricama programa MEPI, Poloni Kovač in Andreji Bogataj Rant, ki sta uskladili urnik letošnjih udeležencev Mednarodnega priznanja za mlade (MEPI) za pomoč pri individualnem vodenju učencev skozi čutilno sobo. Učiteljem pa se zahvaljujemo za razumevanje odsotnosti teh učencev pri pouku.

Najlepša hvala tudi naši učiteljici likovne umetnosti Poloni Kovač za svetovanje pri izdelavi velike mandale, ter hišniku Otonu Demšarju za pripravo podlag za mandale in izobešanje končnih izdelkov.

1.UVOD

Za sodelovanje v raziskovalni nalogi Čutilna soba v osnovni šoli se nas je v mesecu oktobru 2015 odločilo 6 učencev, a smo do konca vztrajali le trije.

Namen raziskovalne naloge je, da raziščemo, kaj je čutilna soba in utemeljimo, da tak prostor za našo šolo predstavlja dodano vrednost, ki bo v korist vsem učencem naše šole. Želimo raziskati vlogo čutilne sobe in preveriti, če je taka izkušnja za učence zanimiva in potrebna.

Ideja za izvedbo čutilne sobe so bile pretekle izkušnje sodelujočih učencev, ki smo se s čutilno sobo srečali pred štirimi leti, ko je bila soba postavljena prvič v kletnih prostorih šole. Projekt je bil izveden decembra 2011 na temo zime in decembrskih praznikov. Učenci smo ohranili pozitivne spomine na obisk čutilne sobe, zato smo želeli podobno izkušnjo ponuditi tudi mlajšim učencem.

Poleg izkušnje sodelujočih učencev s čutilno sobo, nam je bil v veliko pomoč tudi obisk dveh že obstoječih čutilnih sob v Škofji Loki in sicer na osnovni šoli s prilagojenim programom Jela Janežiča in v vrtcu Škofja Loka.

Vsi sodelujoči si želimo, da bo stalna čutilna soba v bližnji prihodnosti zaživila tudi na naši šoli.

V raziskovalni nalogi bomo preverjali naslednje hipoteze:

H1: Večini obiskovalcev bo čutilna soba všeč.

H2: Obiskovalcem bo v čutilni sobi všeč občutenje okusa (hrana).

H3: Obiskovalcem ne bo všeč, da so imeli v čutilni sobi zavezane oči.

H4: Večina obiskovalcev bi ponovno obiskala čutilno sobo.

2.TEORETIČNI DEL

2.2 Razlaga pojmov

Čutilna soba je posebna vrsta sobe, ki je oblikovana, da spodbuja čutila, po navadi s pomočjo posebne glasbe, luči in različnih predmetov. Po navadi se uporablja pri otrocih s posebnimi potrebami in omejenimi komunikacijskimi sposobnosti. Nekatere čutilne sobe uporabljajo vsa čutila in nekatere kakšnega izpustijo (največkrat vid). Čutilne sobe so različnih velikosti in oblik, zato za samo izvedbo ne potrebujemo velikega prostora. Ko govorimo o čutilni sobi, govorimo o posebnem prostoru, v katerem lahko razvijamo svoja čutila. Terapije v čutilni sobi so v veliko pomoč pri učenju reakcij oseb z zmernimi in težjimi motnjami v duševnem razvoju, najbolj pogosto jih uporabljamo pri spodbujanju razvoja oseb z motnjo senzomotorne integracije, pri osebah z motnjami avtističnega spektra, prav tako pa je zelo zaželjena pri učencih z učnimi težavami, starejših ljudeh z demenco ter pri ljudeh po pridobljeni poškodbi glave.

Snoezelen je zloženka dveh nizozemskih besed in sicer "snuffelen", kar pomeni vohati ter "doezelen", kar pomeni dremati. Gre torej za vodenou terapijo, ki hkrati omogoča dinamično raziskovanje in umirjanje.

Sam koncept je bil razvit na Nizozemskem. Leta 1978 je bila prva senzorna soba postavljena v nizozemskem zavodu De Hartenberg, kasneje pa se je koncept hitro razširil tudi v druge države, predvsem v Nemčijo.

Za boljše razumevanje, kako izgleda čutilna soba citiramo spodnji opis iz spletnih strani ponudnika snoezelen opreme.

»"Snoezelen" se izvaja v sobi, ki je zatemnjena in oddaljena od vsakdanjega hrupa in drugih motečih virov. Najprimernejša je bela soba z malo opreme, ki je kljub temu udobna in prijetna, ker kar povabi obiskovalca, da pozabi vsakdanje skrbi in v udobnem telesnem položaju najde duševni mir in sprostitev. Rahla svetloba poudari prijetno atmosfero. Ker je soba in pohištvo v beli-ali bež barvi je mogoče s svetlobnimi viri projecirati na steno različne svetlobne igre, ki povedejo obiskovalca na pot individualnih asociacij in spominov, katere lahko primerjamo s sanjami. Natančno izbrana nežna glasba in preko terapevta oz. vzgojitelja ali spremljevalca podana fantazijska potovanja vzpodbujujo celotno doživetje. Različni materiali za vzpodbu čutnih zaznav spremenijo in dopolnjujejo sprostitev urice.

Pomembno je, da se udeleženec po lastni volji odloči za sprostitev in da se mu pri tem ni potrebno dokazovati. To pomeni: narediti ni potrebno prav ničesar, prav tako je vse dovoljeno. Obstaja le eno in edino pravilo: da lahko vsi v sobi najdejo svojo sprostitev, se ne sme motiti drugih!

Potrebno je paziti, da na udeležence ne vpliva preveč čutnih dražljajev, kakor tudi ne dolgočasje, ki nastane z uporabo vedno istih materialov za čutno zaznavanje. "Snoezelen" ura se pripravi in izvaja v odvisnosti od starosti in potreb obiskovalcev. Prav tako je pomembno, da spremljevalec pozna lastnosti tehničnih naprav, kakor tudi vpliv posameznih

materialov. Pri tem je velikega pomena opazovanje vsakega posameznega obiskovalca in vpliva posameznih materialov na njih.

"Snoezelen" se uporablja na pedagoškem področju kot npr. v vrtcih s ciljem, da se s sprostitevijo doseže večja pozornost oz. se enostavno nudi sprostitveni odmor. V šolah je "snoezelen" odlična metoda za odpravo stresnega počutja, pritiskov zaradi nedoseženih dosežkov, za zmanjševanje agresivnega vedenja...«¹

Multisenzorna soba je prostor, ki vsebuje pripomočke za spodbujanje in razvijanje vseh senzornih poti – sluha, vida, tipa, ravnotežja, okusa in vonja. Pri izvajanju terapij se uporabljam različni reflektorji ter druge luči, zvočni posnetki narave, vode, morja, gozda, klasično in drugo glasbo, vodni stolpi z barvnimi mehurčki, fibro optična vlakna, mehke blazine, aromatični vonji, gugalnice ter plošče z različnimi materiali, ki spodbujajo taktilne zaznave.

Ugotavljam, da so pojmi čutilna soba, senzorna soba, multisenzorna soba in snoezelen sopomenke, ki se jim pridružuje tudi pojem čarobna soba, ki ga navadno uporabimo pri delu z mlajšimi otroki, saj jim obisk te sobe načeloma predstavlja pravljično, čarobno izkušnjo.



Slika 1 in 2: Primer dveh čutilnih sob z veliko svetlobnimi dražljaji

¹ <http://www.emago.si/slo/index.php/pomen-snoezelen>, citirano 6.4. 2016, 17:20

2.3 Namen čutilne sobe

Namen čutilne sobe povzemamo iz publikacije vrtca Postojna, kjer imajo čutilno sobo:

- pridobivanje novih spoznanj,
- spoznavanje prostora in orientacija v prostoru,
- spodbujanje izražanja čustev,
- učenje razumevanja različnih občutkov (vid, sluh, dotik, vonj),
- zavedanje položaja telesa (gibanje, ravnotežje),
- spoznavanje lastnosti svetlobe (različni viri, barva svetlobe, sence...),
- občutenje delovanja različnih dražljajev na čutne organe (npr. različni svetlobni efekti, zvok, vonj, dotik različnih tekstur...),
- razvijanje sposobnosti koncentracije,
- pomoč otrokom s slabo senzorno občutljivostjo,
- pomoč otrokom s slabšimi komunikacijskimi spretnostmi,
- pomoč otrokom s slabšimi razvojnimi sposobnostmi oz. zmožnostmi,
- omogočanje prehoda od vsakodnevne rutine, k sprostitvenim dejavnostim,
- spodbujati veselje, ugodje in zabavo otrok ob igri oz. izkušnjah, ki so drugačne od vsakodnevnih aktivnosti,
- pomoč otrokom z vedenjskimi težavami.

2.3 Čutila



Slika 3: Čutila

Čutila so povezave z možgani in svetom okoli nas. Večina ljudi ima pet čutil: vid, vonj, tip, okus in sluh. Nekateri ljudje nimajo enega ali več čutil, zato uporabljajo ostala čutila, da pokažejo kar hočejo povedati, na primer: gluhi uporabljajo roke, da pokažejo kar hočejo povedati. Tisti, ki nimajo tako dobro razvitega enega od čutil, imajo po navadi ostale bolj razvite.

2.3.1 Čutilo za tip

Koža je glavni tipni čutilni organ. V koži je vrsta čutilnih teles, ki zaznavajo tip, pritisk, bolečino, temperaturo in vibracije.

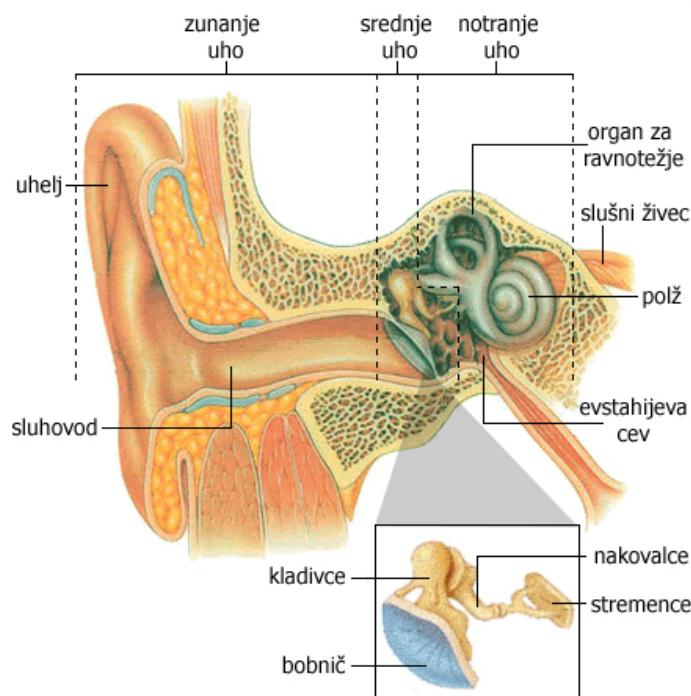
V območjih z veliko čutilnimi telesci smo bolj občutljivi na bolečino npr. prstne blazinice, tisti deli, v katerih je manj čutilnih teles čutimo slabše, npr. koža na hrbtni.

2.3.2 Čutilo za vid

Vid je izmed vseh čutil tisti, ki ga največ uporabljamo in je tudi čutilo, ki dajo največ informacij v možgane. V njem je več milijonov celic ali fotoreceptorjev, ki so občutljivi na svetlobo. Nanjo se odzovejo živčni signali, ki potujejo do možganov. Ti prevedejo živčne impulze v trirazsežno sliko, ki jo vidimo. V očesu je poseben sistem, ki nadzorujejo količine svetlobe, ki vstopi v oko, ter usmeri žarke, ki se odbijajo od predmetov, na posebno mrežnico, ne glede na njihovo oddaljenost.

2.3.3 Čutilo za sluh in ravnotežje

Uho je organ, ki je skoraj povsem skrit v lobanji. Zaznava zvok in je hkrati organ za ravnotežje. Sestavljajo ga zunanje uho, srednje uho in notranje uho. Zvok zaznavajo receptorji za zvok v notranjem ušesu, ti pošljejo dražljaje v možgane, kjer se prevedejo v zvok. Receptorji za ravnotežje v notranjem ušesu prepoznavajo telesni položaj in gibanje. Skupaj s podatki iz oči ter čutilnih receptorjev v mišicah in sklepih ohranjajo telo v ravnotežju.



Slika 4: Prikaz mesta organa za ravnotežje

2.3.4 Čutilo za okus in vonj

Čutili za okus in voh sta med seboj povezani. Obe sestavljajo čutilne celice imenovane kemoreceptorji, ki zaznavajo kemične spojine raztopljene v vodi. Čut za voh je 10 000-krat občutljivejši od čutila za okus. Skupaj nam omogočata, da zaznavamo vonje, kot je cigaretni dim ali grenak okus nevarnih stuprov, ki se jim je bolje izogniti. Občutljivost teh dveh čutil je pri ljudeh različna. Nekateri zaradi izostrenega voha in prefinjenega okusa služijo denar z okušanjem hrane oz. vina.

Čutila za voh ali olfaktorni receptorji so v nosni votlini. Ko zaznajo vonjave, pošljejo živčne impulze v limbični sistem, del možganov, ki je povezan s čustvi in spominom. To razloži, zakaj določene vonjave izzovejo močan čustveni odziv. Receptorji za okus, brbončice, so na površini jezika. Živčne impulze pošljejo prek dveh možganskih živcev do centrov za okus v možganih.



Slika 5: Prikaz predelov jezika

Okuse, ki jih zaznavamo lahko razdelimo v štiri osnovne vrste: sladko, slano, kislo in grenko. Različni predeli jezika so občutljivi za zaznavanje enega od okusov, čeprav med okuševalnimi brbončicami različnih predelov ni znatnih razlik. Konica jezika je najbolj občutljiva za sladko in slano, ob stani jezika so receptorji za kislo, grenko pa okušamo na korenju jezika.

3. RAZISKOVALNI DEL

Na začetku oktobra smo se zbrali, da se dogovorimo o raziskovalni nalogi. Dogovorili smo se, da v okviru raziskovalne naloge za mlajše učence naše šole pripravimo dinamično čutilno sobo. Za temo čutilne oz. čarobne sobe smo izbrali štiri letne čase. Odločili smo se, da v dejavnosti, ki potekajo v čutilni sobi vključimo vseh šest čutil. Za lažje predstavljanje izgleda čutilne sobe smo se 3. novembra 2015 odpravili na ogled dveh čutilnih sob, v Škofji Loki. Prva je bila v osnovni šoli Jela Janežiča, druga pa v vrtcu Škofja Loka.

Z ravnateljicama in zaposlenimi, ki so nas vodili po sobah, smo izvedli intervju, ki ga povzemamo v nadaljevanju. Ogled čutilnih sob je bil zelo sproščen, všeč nam je bila predvsem vodna postelja.

Lan je povedal: »*Bilo je umirjeno in sproščajoče, najbolj so mi bili všeč interaktivni slap, vodni stolp in vodna postelja, pod katero so bili zvočniki, vodni stolp, interaktivni slap*².«

Po izvedbi čarobne sobe v naši šoli smo vsakega učenca vprašali štiri vprašanja na podlagi katerih potrjujemo, oziroma zavračamo postavljene hipoteze.

3.1 Raziskovalne metode

V raziskovalni nalogi smo uporabili naslednje raziskovalne metode: intervju in anketo, anketne vprašalnike pa smo kasneje vnesli v spletno anketo in jih s pomočjo spletnne ankete 1KA tudi analizirali.

<https://www.1ka.si/a/79415>

² interaktivni slap- svetlobni slap- fibro optična vlakna= interaktiven bleščeči vir svetlobe spreminjajočih se barv na tankih svetlobnih cevkah

3.2 Intervju

Učenci smo sestavili dva vprašalnika, enega za ravnateljico (12 vprašanj), drugega pa za vodjo čutilne sobe (10 vprašanj). Glej prilogo 1.

3.2.1 Povzetek intervjuja z ravnateljico in vodjo čutilne sobe v OŠ jela Janežiča

Ravnateljica gospa Marjeta Šmid, Osnovna šola Jela Janežiča:

Sobo so postavili, ker imajo učenci različne potrebe in soba jim omogoča, da se sprostijo in stran stresejo jezo. Čutilna soba otrokom pomaga, da odidejo stran od pouka in se umirijo. Soba jim je zavzela pol učilnice. Postavljeni so jo pol leta. Idejo za sobo so dobili zaposleni in neko podjetje iz Novega mesta. Denar so dobili od donacij občin. Soba je stalna. V sobo lahko gredo vsi učenci šole, a pogosteje gredo mlajši. V sobo lahko gredo učenci vsak šolski dan. Soba vzame notri šest učencev. V sobi se počutijo veseli in dobre volje in jo še celo kličejo čarobna soba. Prosili smo tudi za kakšen nasvet in ravnateljica nam je odgovorila, da naj premislimo, za kakšen namen sobo potrebujemo, saj je pomemben namen in cilj.

Vodja čutilne sobe, gospa Neža Krmelj:

Otroci se v čutilni sobi umirjajo, razvijajo kontakte z zunanjim svetom (pozitivne) in se samozaposlijo. Za sobo niso namenili posebne teme. V sobi najbolj uporabljajo vid, najmanj pa vonj. V sobi se vsi učijo od čutil in vsak posameznik ve o nekem čutilu več, o drugem manj. Najbolj imajo radi »špagetke« (svetlobni slap), vodno posteljo in projekcijo, v sobi se ničesar ne bojijo. Starejši učenci se pridejo sprostiti, mlajši pa umiriti, uporabljajo jo vsakodnevno kot učilnico, pa tudi za izvajanje krožkov (npr. pravljični krožek). Kakor so nam povedali, se bo soba verjetno spremenila, to je odvisno od financ, vendar je soba stalna. Vprašali smo tudi za predlog in je odgovorila, naj pazimo na čistočo in red, da se stvari v njej ne bodo uničevale.

3.2.2 Povzetek intervjuja z ravnateljico in vodjama čutilne sobe v vrtcih v Škofji Loki

Ravnateljica gospa Janja Bogataj, Vrtec Škofja Loka:

Njihov namen za postavitev čutilne sobe je bil razvijanje in odkrivanje čutil otrok z posebnimi potrebami. Njihova čutilna soba omogoča otrokom sprostitev, umik, umirjenje in spoznavanje čutil. Soba je velika 2x2 metra in je bivši prostor za vozičke. Postavitev sobe je trajala 1 mesec. Idejo so dobili ravnateljica, hišnik in ena izmed vzgojiteljic, ki so tudi zasnovali postavitev sobe. Finance za čutilno sobo so dobili iz sklada vrtca in z dobrodelnimi prireditvami. Soba je stalna, po potrebi se spreminja. Uporabljajo jo lahko vsi otroci, vendar večinoma otroci iz razvojnega oddelka. Otroci uporabljajo sobo v dopoldanskem času kot sestavni del terapije, po potrebi za otroke, ki potrebujejo umik in specialno obravnavo. V sobo lahko gredo hkrati dva do trije otroci s posebnimi potrebami, če pa nimajo posebnih potreb pa jih gre v sobo lahko šest. Otrokom je soba zelo všeč. Prosili smo za kakšen predlog, za našo čutilno sobo in ravnateljica je odgovorila, da naj bomo vztrajni in da naj dobro premislimo, kar damo v našo čutilno sobo, da bo služila svojemu namenu.

Vodji čutilne sobe gospa Sonja Ferenc in gospa Jana Jelenkovič:

V sobi otroci razvijajo čutila. V njihovi sobi najbolj uporabljajo vid, najmanj pa vonj in okus. Otroci najbolj poznajo vid. Otroci nimajo najljubše dejavnosti v čutilni sobi, nobene dejavnosti se ne bojijo.

3.3 Izvedba čutilne sobe



Slika 6: Napis nad vratimi čutilne sobe



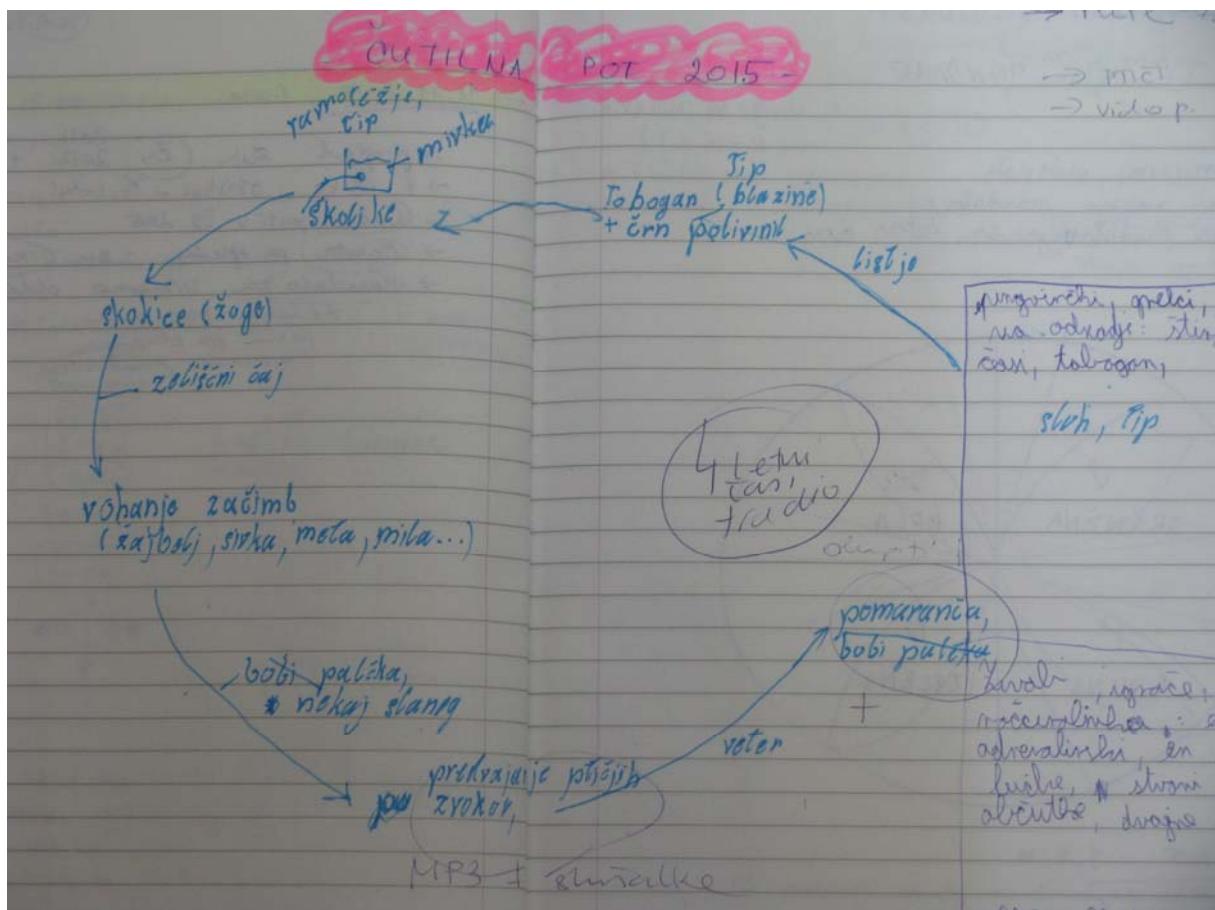
Slika 7: Barvanje mandala pred vstopom v sobo

V času od 14. do 18. decembra 2015 smo v kletnih prostorih šole postavili čutilno sobo, ki smo jo zaradi starosti udeležencev poimenovali kar Čarobna soba. V čutilno sobo smo povabili otroke iz vrtca, ki pridejo septembra v 1. razred, učence 1., 2., 3., 4. in 5. razreda. Napis Čarobna soba je bil obešen nad vratimi, ki so vodila vanjo. Naš cilj je bil, da zajamemo uporabo vseh čutil, poudarek pa je bil predvsem na vonju, tipu in okusu. V čutilni sobi so obiskovalci uporabili vse čute.

V začetku novembra smo se dogovorili o poteku dejavnosti v čutilni sobi (slika8).

V predprostoru so si obiskovalci ogledali dva posnetka (adrenalinski spust z gorskim kolesom in smešni ples malčkov). Nato smo jim zavezali oči in ob vstopu v čutilno sobo so najprej zavohali vonj pravkar olupljenih pomaranč, nato občutili razliko med mrzlim in toplim, hodili so po suhem listju, splezali po vseh štirih na »goro« in se spustili po toboganu, poiskali predmet v mivki, poslušali ptičje petje, vonjali različne vonje, okušali različno hrano (piškoti, slane palčke, pomaranča, čokolada), skakali s skokico, občutili veter. Na celotni poti jih je spremljala Vivaldijeva skladba 4 letni časi v ozadju. Šele ob vstopu nazaj v predprostor smo jim odvezali oči.

Vsaka postaja je predstavljala določen letni čas, spremljevalec pa je sproti preverjal, če je obiskovalec prepoznalet letni čas, ki smo ga že leli s posameznim dražljajem predstaviti. Opazili smo, da so otroci brez težav pravilno ugotovili letne čase. Ob prihodu iz sobe so predšolski otroci in učenci 1. razreda s pomočjo vodiča izpolnili anketni vprašalnik, ostali učenci pa so ga izpolnili samostojno.



Slika 8: Zasnova čutilne sobe 2015

Vstop v čutilno sobo je bil prilagojen vsakemu učencu posebej. V predprostor čarobne sobe sta vstopila dva učenca skupaj in si izmenično ogledala posnetka na računalniku, v nadaljevanju pa smo sodelujoči v raziskovalni nalogi ob pomoči MEPI udeležencev zavezali obiskovalcem oči in jih individualno vodili skozi pripravljen poligon z »nalogami«.

Za vsak oddelek smo potrebovali dve šolski uri. V eni šolski uri smo sodelovali s polovico oddelka. Medtem ko so učenci čakali na vstop v čutilno sobo, smo pripravili starosti primerne dejavnosti za zaposlitev. Zaposlitev smo izvajali na nizkih mizah, otroci pa so sedeli na sankah, kar se je tematsko navezovalo na trenutni letni čas - zimo. Predšolski otroci in učenci 1. razreda so barvali mandale na temo zime, učenci 2. in 3. razreda so lepili naravne materiale na manjše lesene kroge na temo širje letni časi, učenci 4. in 5. razreda pa so izdelovali veliko skupinsko mandalo iz naravnih materialov na temo širje letni časi, ki je razstavljena kot skupinski izdelek v šoli. Otroci iz treh predšolskih skupin so skupaj z vzgojiteljicami v skupini izdelali po eno manjše mandalo na izbran letni čas, četrto mandalo na temo poletje smo izdelali ustvarjalci raziskovalne naloge.



Slika 9 : Barvanje mandala na temo zime



Slika 10 : Izdelava skupinskega mandala

3.4 Anketni vprašalnik za udeležence čutilne sobe



Slika 11: Prostor za izpolnjevanje anketnega vprašalnika



Slika 12: Pomoč najmlajšim pri izpolnjevanju anketnega vprašalnika

3.4.1. Namen

Namen ankete je dobiti povratno informacijo, o počutju obiskovalcev, o tem, kaj jim je bilo všeč in kaj ne, in če bi še kdaj obiskali čarobno sobo.

Anketo je izpolnilo 11 odraslih oseb, 209 učencev razredne stopnje ter 41 predšolskih otrok.

3.4.2. Analiza

Pri naši analizi anket smo ugotovili, da je bilo 18 anketnih vprašalnikov neveljavnih, 12 pa delno uporabnih. Na podlagi tega ugotavljamo, da je čutilno sobo sicer obiskalo 291 obiskovalcev, pri analizi anket pa smo upoštevali numerus 261 oziroma 273.

V analizi anketnega vprašalnika bomo potrdili oziroma ovrgli naslednje hipoteze:

H1: Večini obiskovalcev bo čutilna soba všeč.

H2: Obiskovalcem bo v čutilni sobi všeč občutenje okusa (hrana).

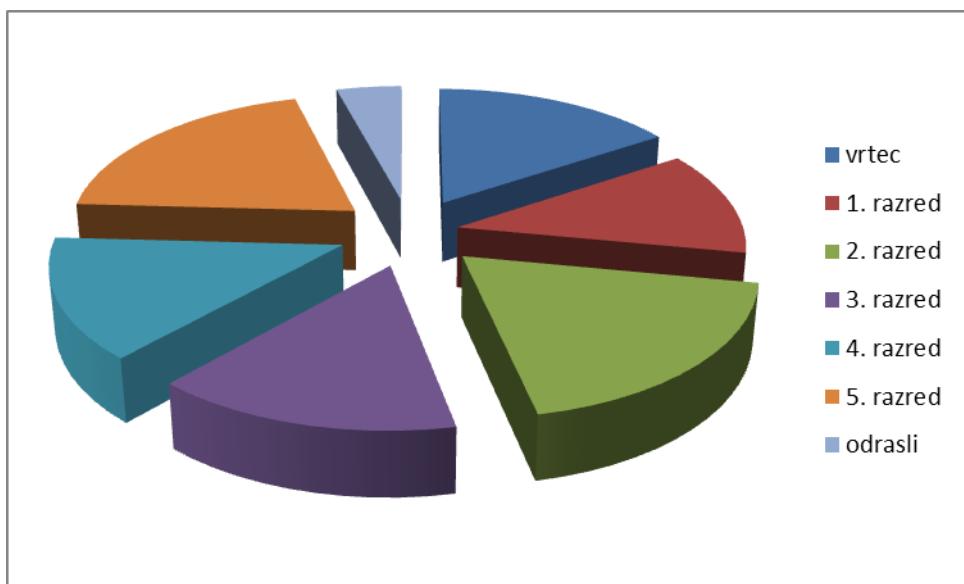
H3: Obiskovalcem ne bo všeč, da so imeli v čutilni sobi zavezane oči.

H4: Večina obiskovalcev bi ponovno obiskala čutilno sobo.

1. Kateri razred obiskuješ?

	Frekvenca	Odstotek
vrtec	41	15%
1. razred	32	12%
2. razred	49	18%
3. razred	39	15%
4. razred	37	13%
5. razred	52	20%
odrasli	11	1%
SKUPAJ	261	100%

Tabela 1



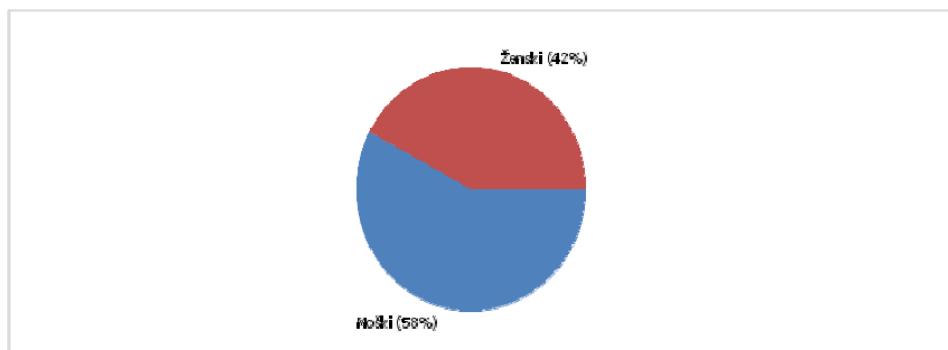
Graf 1

Čarobno sobo je obiskalo največ petošolcev (20%), sledijo jim drugošolci (18%), tretješolci in vrtičkarji (15%), medtem ko je sobo obiskalo najmanj učiteljev. Čarobno sobo je obiskalo 11 odraslih oseb. Obiskala sta nas le dva učitelja. Razlog za to je najbrž, da je večina učiteljev čarobno sobo obiskala že leta 2011, ko smo sobo postavili prvič.

2. Spol anketiranca:

Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni
1 (Moški)	154	53%	58%
2 (Ženski)	113	39%	42%
Skupaj	267	92%	100%

Tabela 2

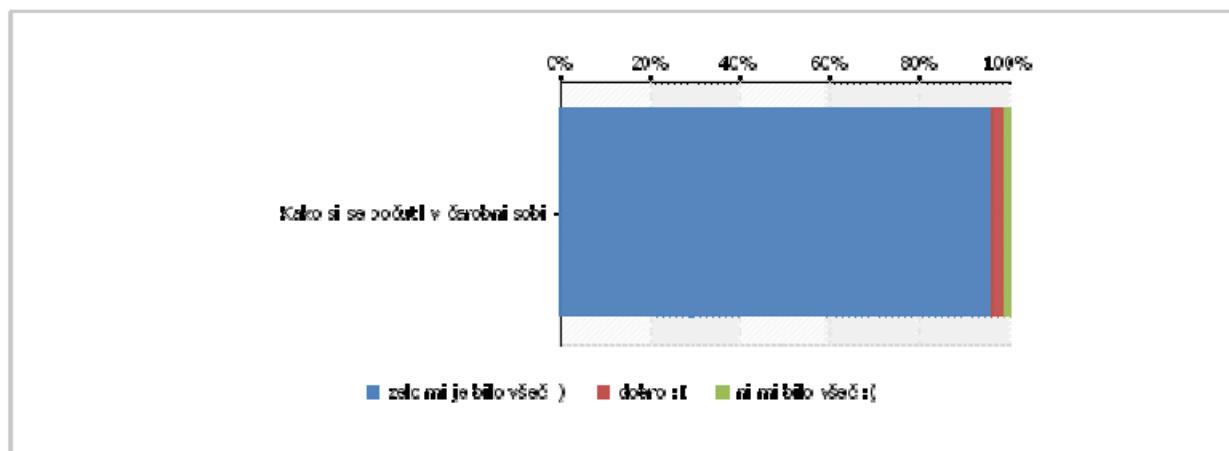


Graf 2

Čarobno sobo je obiskalo več dečkov kot deklic.

3. Kako si se počutil-a?

Največ obiskovalcem (96%) je bil obisk čarobne sobe zelo všeč, le 1% obiskovalcev pa obisk sobe ni bil všeč. Iz tega lahko sklepamo, da se je velika večina obiskovalcev v sobi zelo dobro počutila.



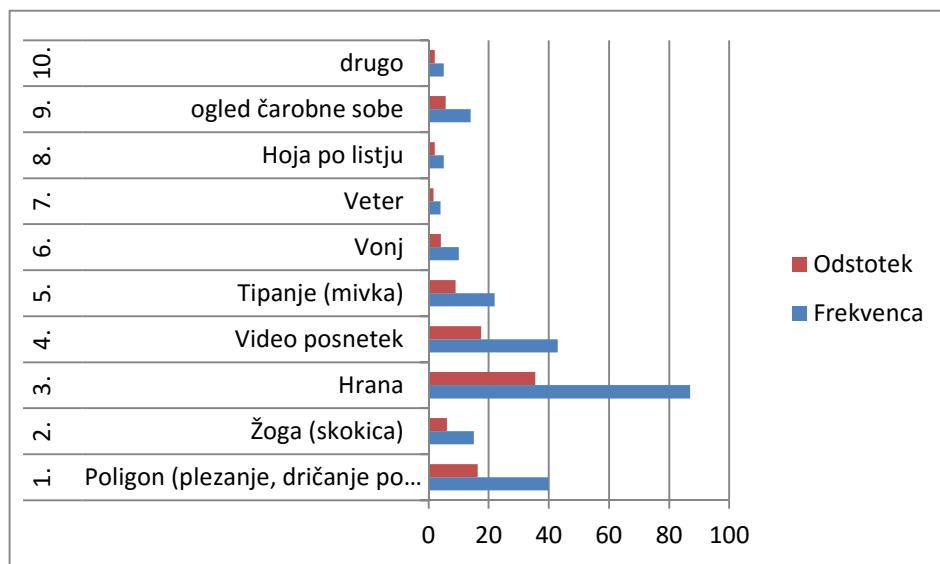
Graf 3

4. Kaj ti je bilo najbolj všeč?

H2: Obiskovalcem bo v čutilni sobi všeč občutenje okusa (hrana).

Kaj ti je bilo najbolj všeč?		Frekvenca	Odstotek
1.	Poligon (plezanje, dričanje po tobogantu)	40	16
2.	Žoga (skokica)	15	6
3.	Hrana	87	35
4.	Video posnetek	43	17
5.	Tipanje (mivka)	22	9
6.	Vonj	10	4
7.	Veter	4	2
8.	Hoja po listju	5	2
9.	Ogled čarobne sobe	14	6
10.	Drugo	5	2
		245	100

Tabela 3



Graf 4

Obiskovalcem čarobne sobe je bilo najbolj všeč okušanje hrane. Ponudili smo jim piškote, pomaranče in bobi palčke. Za hrano je na vrsto po priljubljenosti prišel ogled videoposnetka. Po analizi ankete je bil tudi poligon všeč veliko obiskovalcem. Obiskovalci so se najmanjkrat odločili za veter in hojo po listju.

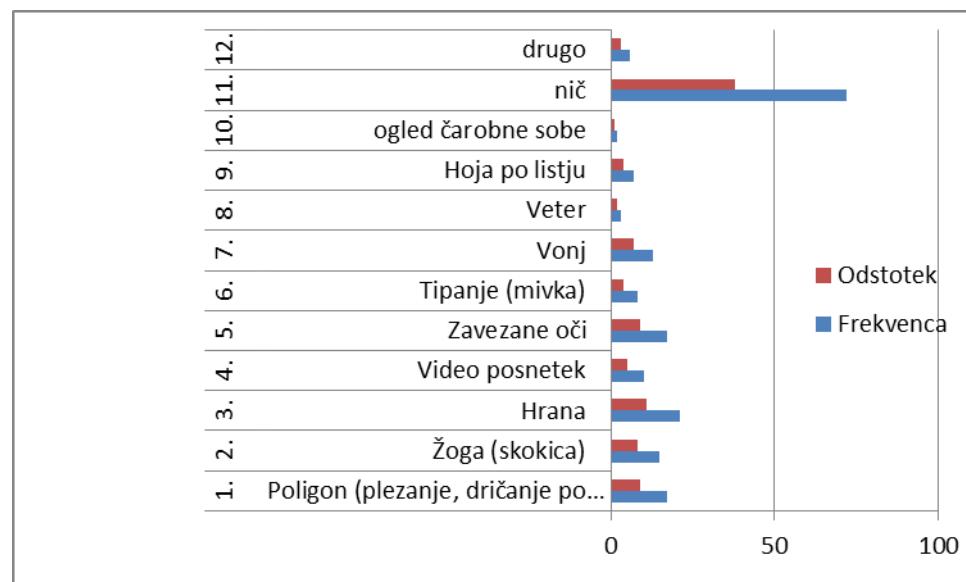
Na podlagi dobljenih podatkov ugotavljamo, da je 2. hipoteza potrjena.

5. Kaj ti ni bilo všeč?

H3: Obiskovalcem ne bo všeč, da so imeli v čutilni sobi zavezane oči.

Kaj ti ni bilo všeč?		Frekvenca	Odstotek
1.	Poligon (plezanje, dričanje po tobogantu, hoja po listju)	17	9
2.	Žoga (skokica)	15	8
3.	Hrana	21	11
4.	Video posnetek	10	5
5.	Zavezane oči	17	9
6.	Tipanje (mivka)	8	4
7.	Vonj	13	7
8.	Veter	3	2
9.	Hoja po listju	7	4
10.	Ogled čarobne sobe	2	1
11.	Nič	72	38
12.	Drugo	6	3
		191	100%

Tabela 4



Graf 5

Na podlagi analize anket ugotavljamo, da je bil v splošnem obisk čarobne sobe obiskovalcem všeč, saj se jih je 38% odločilo za odgovor - nič. Zanimivo je, da je največ obiskovalcev izpostavilo, da jim ni bilo všeč okušanje hrane (pomaranča). Nekatere učence je motilo, da so imeli zavezane oči. Predvidevamo, da zato, ker tako izgubijo občutek varnosti in morajo

popolnoma zaupati vodniku. Hkrati pa je opaziti, da velika večina obiskovalcev tega slabega občutka ni imela in so zaupali osebi, ki jih je vodila.

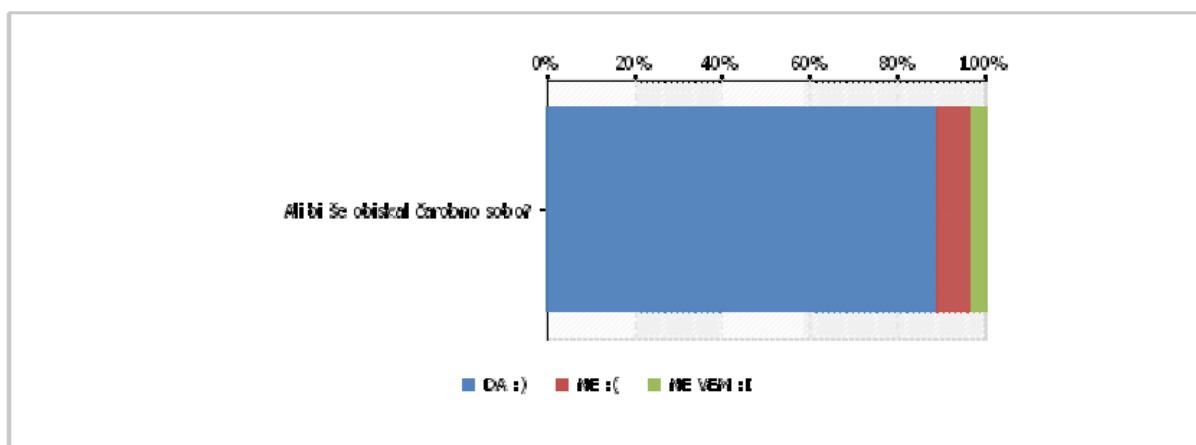
Na podlagi dobljenih podatkov 3. hipoteze ne moremo ne potrditi, ne ovreči.

6. Ali bi še obiskal čarobno sobo?

H1: Večini obiskovalcev bo čutilna soba všeč.

H4: Večina obiskovalcev bi ponovno obiskala čutilno sobo.

Rezultati ankete kažejo, da bi kar 89% obiskovalcev še obiskalo čarobno sobo, medtem ko se je 7% obiskovalcev odločilo, da v čarobno sobo ne bi več prišli. Iz tega sklepamo, da je bila čarobna soba večini všeč.



Graf 6

Na podlagi dobljenih podatkov potrjujemo 1. in 4. hipotezo, saj si obiskovalci želijo ponovnega obiska, ker jim je bila izkušnja s čutilno sobo prijetna, kar pa smo opazili tudi ob sami izvedbi in odzivih.

4. ZAKLJUČEK/SKLEP

V začetku raziskovalne naloge smo postavili štiri hipoteze, ki smo jih na koncu potrdili s pomočjo anket. Tretje hipoteze nismo mogli ne potrditi ne ovreči, saj je bil delež obiskovalcev, ki so izbrali ta odgovor premajhen. Potrdili smo vse ostale hipoteze. Na podlagi raziskave smo namreč ugotovili, da je bil obisk čutilne sobe večini obiskovalcev všeč, najbolj pa jim je bilo všeč okušanje hrane. Večina obiskovalcev bi čutilno sobo z veseljem obiskala ponovno.

Pri vodenju otrok skozi čutilno sobo je pomemben stik, ki ga navežemo z otrokom. Za nas je bila ta izkušnja sproščajoča, med izvajanjem čutilne sobe smo skoraj pozabili na čas. Tudi sami smo se po celem dnevu usedli in umirili ob glasbi, ki se je stalno vrtela v ozadju. Pomembno se nam je zdelo tudi medvrstniško sodelovanje, tako z mlajšimi učenci razredne stopnje kot z devetošolci, imeli smo občutek, da se je celotna šola v tem obdobju bolj povezala.

Priložnost za uporabo čutilne sobe vidimo tako za predšolske otroke kakor za učence, celo za učitelje, ki bi v njej našli možnost za sprostitev po delovnem dnevu. Uporabljali bi jo lahko za redni pouk različnih predmetov, izvajanje interesnih dejavnosti, izvajanje dodatne strokovne pomoči oziroma individualnih ur za učence s specifičnimi primanjkljaji. Primerna bi bila tako za učenje izobraževalnih vsebin, kot tudi za urjenje socialnih veščin in umirjanje nemirnih učencev.

Naša velika želja je, da bi se v bližnji prihodnosti na naši šoli uredila čutilna soba na podoben način, kot smo jih videli na obisku v Škofji Loki in na spletu. Zavedamo se, da za šolo to predstavlja finančni strošek, zato bi bilo najbolje uporabiti spremnost naših hišnikov, določene izdelke pa izdelati pri tehniki in tehnologiji ter likovni umetnosti oziroma pri izbirnih predmetih. Pri postavitvi čutilne sobe bi se seveda lahko obrnili tudi na sponzorje oziroma donatorje, šola pa bi lahko organizirala tudi dobrodelne prireditve z namenom zbiranja sredstev za čutilno sobo, podobno kot so se tega poslužili v šolah in vrtcih v Škofji Loki.

Na težave smo naleteli pri obdelavi anketnih vprašalnikov. Zaradi velikega števila vprašalnikov smo se odločili za uporabo spletne ankete 1KA. Pri vnašanju podatkov pa raziskovalci nismo bili dovolj natančni oziroma nismo bili dovolj seznanjeni kako odreagirati v različnih situacijah, zato je bilo nekaj pomanjkljivo izpolnjenih vprašalnikov neveljavnih. K sreči pa smo zadevo lahko kljub temu rešili zaradi statistično dobrega programa na spletu, ki nam je kljub temu omogočil statistično veljavne rezultate. V prihodnje bomo tukaj še posebej pozorni in se predvsem bolje pozanimali o uporabi tega programa pri mentoricah. Možnosti za napake bi bile manjše in kar nekaj časa bi se prihranilo, če bi po obisku čutilne sobe obiskovalci neposredno vnašali podatke v spletno anketo.

Na spletu smo opazili, da ima kar nekaj vrtcev, šol in zavodov čutilne sobe. Zanimivo bi bilo raziskati, koliko je dejansko čutilnih sob v vzgojno-izobraževalnih ustanovah v Sloveniji.

Priložnost za nadaljnje ustvarjanje na naši šoli v smeri čutilne sobe vidimo v pripravi načrta, stroškovnega plana, prošenj sponsorjem v domačem kraju. Ob tem pa moramo dobro razmisljiti o namenu in cilju naše čutilne sobe.

5. LITERATURA

ARDLEY, Neil. 1995. Spoznavajmo znanost. Čutila. Ljubljana : Slovenska knjiga.

WALKER, Richard. 2007. E raziskovalec. Človeško telo : sodobna ilustrirana enciklopedija s spletnimi povezavami. Ljubljana : Mladinska knjiga.

http://mss.svarog.si/biologija/MSS/index.php?page_id=11428

<http://www.sensory-processing-disorder.com/sensory-room.html>

https://en.wikipedia.org/wiki/Sensory_room

<http://www.poldestrazisar.si/portal/index.php/osnovni-podatki/organizacija-oddelkov-in-pouka/dodatni-programi/snoezelen>, 6.4.2016

https://www.google.si/imgres?imgurl=http://www.sensa.si/media/cache/upload/Photo/2010/04/21/cutila_lightbox_image.jpg&imgrefurl=http://www.sensa.si/za-vse-cute/izostrite-svoja-cutila/&h=565&w=800&tbnid=DoFq1g3nF4d_NM:&docid=O-x1a1Cq2kXFaM&ei=Z1fOVpmuDoXqUu3_pLAL&tbm=isch&ved=0ahUKEwjZ_aup4JHLAhUFtRQKHe0_CbYQMwgxKAIwAg

<https://www.experia-innovations.co.uk/sensory-rooms>

https://www.experia-innovations.co.uk/media/catalog/product/cache/4/small_image/210x/9df78eab33525d08d6e5fb8d27136e95/i/r/iris_sensory_room.jpg

http://optika-oculos.si/images/oko3_velika.jpg

<http://www.zdravstvena.info/vsznj/wp-content/uploads/2010/04/vidni-zivec-nervus-opticus.png>

http://mss.svarog.si/biologija/MSS/index.php?page_id=11428

https://www.google.si/imgres?imgurl=http://www.fiziz.si/admin/lib/ckfinder/userfiles/images/okus.jpg&imgrefurl=http://www.fiziz.si/blog.php?p%3D5&h=313&w=419&tbnid=JCqx8JSMychHJM:&docid=Oix2dCIC_dWzzM&ei=o1bOVvWILiftU5z7h9gE&tbm=isch&ved=0ahUKEwi1g4_M35HLAhWH6RQKHZz9AUuQMwgikAgwCA

<http://91.223.182.33/~alexplay/Vrtec-postojna/wp-content/uploads/2016/01/Vrtec-Postojna-Publikacija-2015.pdf>

6. VIRI

Ustni viri:

Šmid, Marjeta. Osnovna šola Jela Janežiča. 3.11.2015.

Krmelj, Neža. Osnovna šola Jela Janežiča. 3.11.2015.

Bogataj, Janja. Vrtec Škofja Loka. 3.11.2015.

Ferenc, Sonja. Vrtec Škofja Loka. 3.11.2015.

Jelenkovič, Jana. Vrtec Škofja Loka. 3.11.2015.

7. PRILOGE

1. PRILOGA: Vprašanja za intervju z ravnateljico šole Jela Janežiča, vrtca Škofja Loka

VPRAŠANJA ZA INTERVJU- ŠOLA in VRTEC

VPRAŠANJA ZA RAVNATELJICO

1. Zakaj ste se odločili, da postavite čutilno sobo?

2. Kaj omogoča čutilna soba vašim varovancem?

3. Koliko prostora vam je zasedla čutilna soba?

4. Koliko časa ste potrebovali, da ste jo postavili?

5. Kdo je zasnoval postavitev sobe?

6. Kje ste dobili finančna sredstva?

7. Ali je postavitev v sobi stalna, ali se kaj spreminja?

8. Kdo jo uporablja?

9. Kdaj jo uporabljate?

10. Koliko ljudi lahko soba naenkrat sprejme?

11. Kako se otroci počutijo?

12. Imate kakšen nasvet za nas, ki si tudi želimo ustvariti čutilno sobo?

2. PRILOGA: Vprašanja za intervju z osebo, ki nas vodi po sobi

VPRAŠANJA ZA OSEBO, KI NAS VODI PO SOBI

1. Kaj otroci počnejo v čutilni sobi?

2. Na kakšno temo se nanaša vaša čutilna soba?

3. Katero čutilo je v vaši čutilni sobi najbolj aktivno?

4. Katero čutilo je v vaši čutilni sobi najmanj aktivno?

5. Kateri čuti otroci še posebej poznajo?

6. Katere dejavnosti se otroci najbolj veselijo?

7. Ali se katere dejavnosti v sobi bojijo?

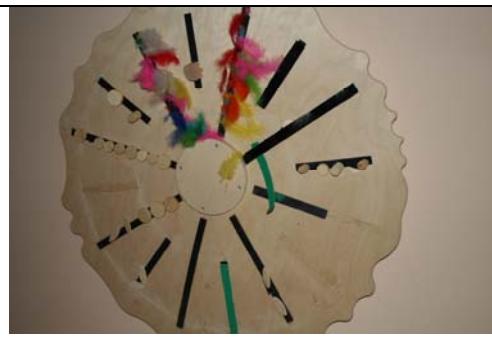
8. Kako se razlikujejo komentarji med mlajšimi in starejšimi otroki?

9. Kakšni so vaši načrti glede čutilne sobe, se bo še kaj spremnjala v prihodnosti?

10. Imate kakšen nasvet za nas, ki si tudi želimo ustvariti čutilno sobo?

3. PRILOGA: Fotografije iz ogleda čutilnih sob v Škofji Loki

Multisenzorna soba na osnovni šoli Jela Janežiča	
	
Slika 13: Kotiček za delo pod UV svetlobo.	Slika 14: Ustvarjanje v UV kotičku
	
Slika 15: Kotiček z vodnim stolpom in vodno posteljo, taktilno kolo na levi strani	Slika 16: Vodni valji z mehurčki
	
Slika 17: Svetlobna kroga s stensko projekcijo	Slika 18: Svetlobni slap

	
Slika 19: Različni materiali za razvijanje senzomotorike	Slika 20: Škatla za otip materialov
	
Slika 21: Različne taktilne površine za hojo	Slika 22: Taktilno kolo



Slika 23: Takole smo si zapisovali odgovore pri intervjuju z gospo Nežo Krmelj

Multisenzorna soba v vrtcu Škofja Loka	
 A photograph showing a sensory room corner decorated like a classical temple. It features four wooden pillars with decorative bases, colorful streamers hanging from the ceiling, and a black office chair.	 A photograph of a white tactile board mounted on a wall. The board has various textured items pinned to it, including a wavy brush, a yellow sponge, a red ring, and several small circular and rectangular objects.
Slika 24: Tematski kot za počitek	Slika 25: Različni materiali za otip
 A photograph of a sensory room corner. In the foreground, there's a blue beanbag. Behind it, there are several long, colorful streamers (blue, red, pink) hanging from the ceiling. A black office chair is visible in the background.	 A photograph of a light-colored, translucent fabric hanging from the ceiling in a room. The fabric is draped over a white bucket-like container at the bottom, creating a soft, glowing effect.
Slika 26: Kot za počitek s taktilno tablo v ozadju	Slika 27: Svetlobni slap v vrtcu
 A photograph showing two beanbags on the floor. One is green with colorful geometric shapes, and the other is blue.	 A photograph of a red flower-shaped ceiling light fixture with a central reflective center.
Slika 28: Blazine za sedenje, počitek	Slika 29: Stropna svetilka

4. PRILOGA: Multisenzorna (čutilna) soba



MULTISENZORNA (ČUTILNA) SOBA

Multisenzorna soba združuje elemente spremenjajoče se svetlobe, barve, glasbe, mehkobe, vonja, miru, topline in intimnosti. Ti elementi namreč vplivajo na vse senzorne sisteme:

- taktilnega (tip, dotik),
- vizualnega (vid),
- avditivnega(sluh),
- olfaktornega (vonji),
- proprioceptivnega (moč, pritisk, temperatura, vibracije),
- vestibularnega (položaj in spremembe položaja v prostoru in sprememba le tega).

CILJI:

- individualna možnost izbire stimulacije oz. dražljajev,
- spodbujanje sprejemljivih kontaktov med ljudmi,
- postopno večanje koncentracije,
- možnost stopnjevanja stimulacije ,
- pridobivanje in razvijanje komunikacijskih sposobnosti,
- vključevanje v ožje socialno okolje,
- razvijanje čutno – gibalnega razvoja,
- razvijanje nebesedne komunikacije,
- razvijanje socialne interakcije in pozitivnih oblik vedenja.

ELEMENTI MULTISENZORNE SOBE:

- vodni stolp
- vodna postelja
- ogledalo
- taktilna tabla
- svetlobni elementi
- miza s fluorescenčno svetlobo
- glasbeni stolp

METODE:

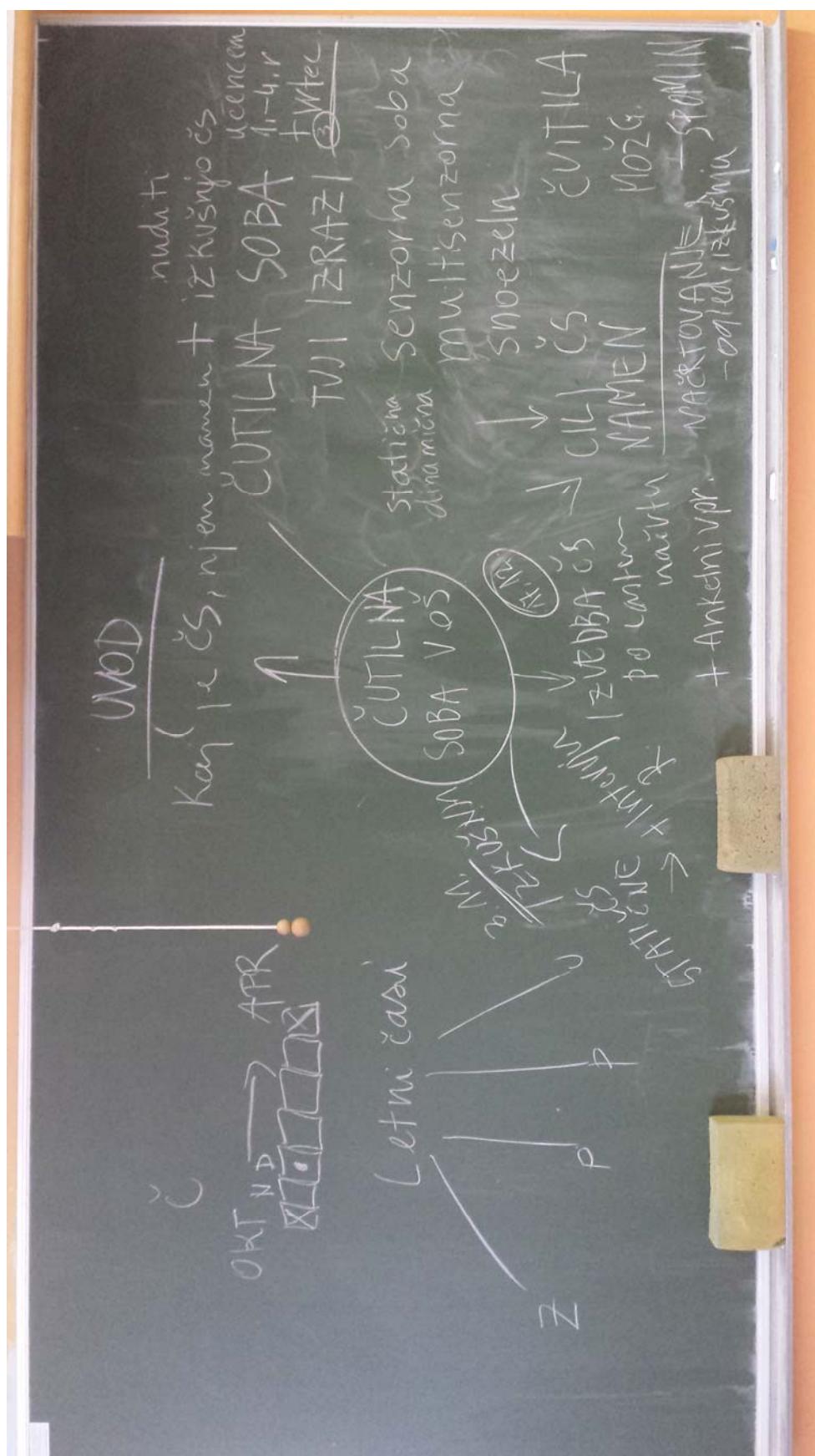
- demonstracija
- zaposlitev
- opazovanje
- pripovedovanje
- poslušanje
- poizkušanje

OBLIKE:

- individualna oblika
- delo v dvojicah in v manjših skupinah

Pripravila: Neža Krmelj, prof. def.

5. PRILOGA: Načrt za čutilno sobo 4 letni časi- fotografija



6. PRILOGA: Anketa za obiskovalce čutilne sobe

ANKETA

RAZRED: _____

SPOL: M Ž

1. KAKO SI SE POČUTIL V ČAROBNI SOBI? OBKROŽI!



2. KAJ TI JE BILO NAJBOLJ VŠEČ? NAPIŠI ENO STVAR:

3. KAJ TI NI BILO VŠEČ? NAPIŠI ENO STVAR:

4. ALI BI ŠE OBISKAL ČAROBNO SOBO? OBKROŽI!



7. PRILOGA: Urnik obiska čutilne sobe

ČAROBNA SOBA

V okviru raziskovalne naloge **Čutilna soba v osnovni šoli** bi radi učencem polepšali praznični december, zato bomo s pomočjo učencev predmetne stopnje v mesecu decembru izvedli ČAROBNO SOBO, ki je namenjena, predšolskim otrokom, učencem od 1.-5. razreda in učiteljem.

Prosimo, vpišite svoj razred v spodnji urnik (vpišite 2 zaporedni uri v dnevnu, ker bomo zadevo izvajali eno uro z eno polovico razreda, drugo uro pa z drugo polovico razreda). Najbolje, da ta čas prilagodite tudi delo v razredu.

Lepo vas prosimo, da se pred obiskom čutilne sobe pogovorite o ČUTILIH, ki jih imamo, uporabljamo v vsakdanjem življenju. Tema sobe so 4 LETNI ČASI, tako da lahko ponovite tudi značilnosti letnih časov, da bodo učenci čim bolj v polnosti občutili, kar jim želimo sporočiti, predstaviti.

DAN		PON.	TOR.	SRE.	ČET.	PET.
URA		14.12.	15.12.	16.12.	17.12.	18.12.
0.	7.30-8.15	prosto	VRTEC	VRTEC	VRTEC	VRTEC
1.	8.20-9.05	4.a	1.a	2.a	3.b	5.a
2.	9.10-9.55	4.a	1.a	2.a	3.b	5.a
3.	10.15-11.00		1.b	2.b	3.a	4.b
4.	11.15-12.00	5.b	1.b	2.b	3.a	4.b
5.	12.05-12.50	5.b				
6.	12.55-13.40	UČITELJI	UČITELJI	UČITELJI	UČITELJI	UČITELJI

Vpišite se do torka, 8.12.2015.

Lep pozdravček! Za dodatna vprašanja se obrnite na Suzano, Janjo ali Manco.

8. PRILOGA: Vabilo učiteljem v čutilno sobo

VABILO



Vabimo vas, da v prazničnem decembru obiščete
ČAROBNO SOBO

in občutite štiri letne čase.

Obiščete jo lahko od ponedeljka, 14.12. do četrtka, 17.12. 2015,
v času od 12.50 do 13.30 v zaklonišču šole.

Lepo vabljeni,
učenci Jennifer, Vid in Lan
z mentoricami

Železniki, 11.12.2015

8. PRILOGA: Izkušnje devetošolcev, ki so pomagali pri izvedbi čutilne sobe

Zelo smo veseli, da sta nam pri izvedbi čutilne sobe na pomoč priskočili mentorici programa MEPI Polona Kovač in Andreja Bogataj Rant.

Na tem mestu se še enkrat najlepše zahvaljujemo Ivani, Maji, Aniti, Viki, Črtu, Brini, Meti, Benjaminu, Timu, Gregu, Tini, Bredi, Deji, Manci, Ajdi, Esteri, Nini, Rebeki in Valeriji, ki so se velikodušno ponudili na razpolago za individualno vodenje otrok po sobi.

Ob zaključku smo jih prosili, da nam odgovorijo na vprašanje Kako si se počutil/a pri vodenju otrok skozi čarobno sobo?

Navajamo njihove odgovore:

»Počutil sem se dobro, razen ko se je ena deklica začela jokati, drugače so se pa zabavali.«

»Počutil sem veselo, dobro, ker je dobro voditi otroke.«

»Bilo je zabavno.« »Bilo je super.«

»Otroci so zabavni haha.«

»Bilo je zanimivo in zabavno.«

»Bilo je super saj so me otroci ubogali.«



Slika 30: Pomočniki za vodenje skozi čutilno sobo

»Bilo je fantastično. Otroci so uživali, jaz pa tudi. Dobro je bilo, da nismo bili pri pouku in smo pojedli kakšen piškot.«

»Bilo mi je všeč, otroci so nam popolnoma zaupali, zato jih je bilo lažje voditi. Super je bilo tudi to, da smo manjkali pri pouku.«

9. PRILOGA: Fotografije čutilne sobe 2015 in zakulisje dela

	
Slika 31: Vhod v čarobno sobo obdan z lučkami	Slika 32: V predprostoru čutilne sobe
	
Slika 33: Ogled adrenalinskega posnetka na desnem računalniku	Slika 34: Ogled smešnega posnetka plesa dojenčkov na levem računalniku
	
Slika 35: Takole smo začasno skrili gasilni aparat	Slika 36: Kvader iz sena in viseča mreža z igračami-žuželkami

	
<p>Slika 37: Pred vstopom v sobo navežemo z otrokom stik in mu zavežemo oči</p>	<p>Slika 38: Prehod v čutilno sobo smo zastrili s črnim polivinilom, ker smo izključili občutek vida in dali poudarek na ostala čutila</p>
	
<p>Slika 39: Najprej so otroci občutili nekaj toplega in nekaj hladnega in razmislili, na kateri letni čas jih spominja občutek</p>	<p>Slika 40: Hoja po suhem listju: kakšen je občutek, na kaj te spominja?</p>
	
<p>Slika 41: Plezanje navzgor in dričanje po toboganu navzdol</p>	<p>Slika 42: Tipno zaznavanje in iskanje predmetov v pesku (letni čas: poletje)</p>

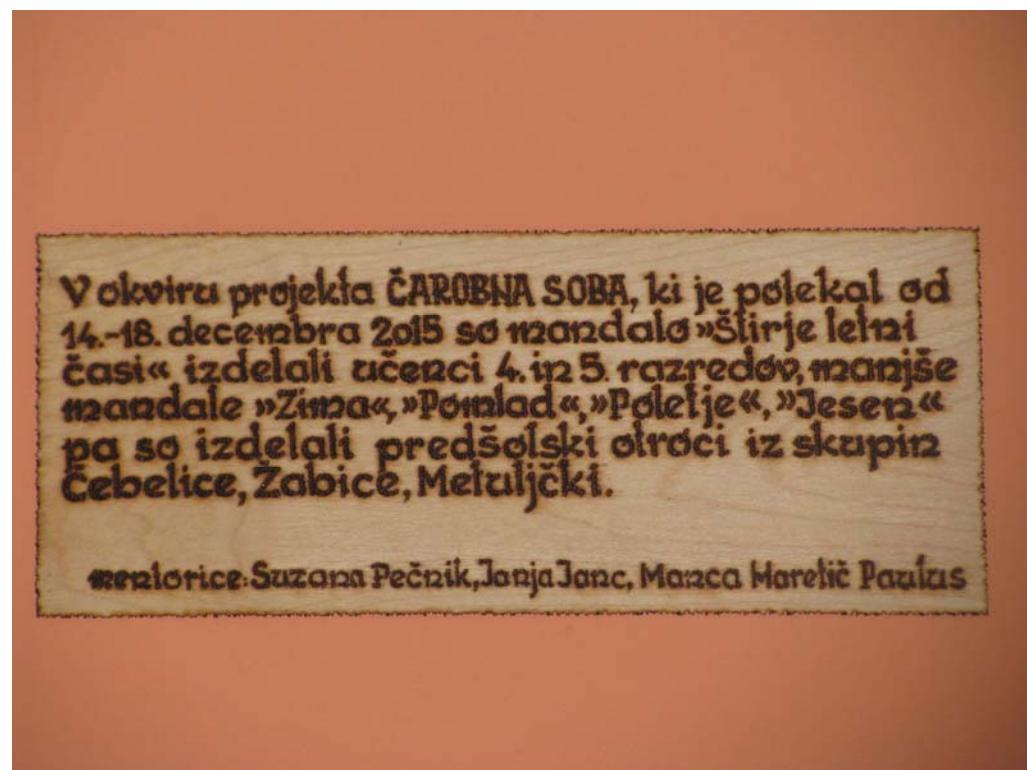
	
Slika 43: Povohaj in povej kaj vohaš	Slika 44: Usedi se na žogo in poskoči z njo 3x
	
Slika 45: Ob vstopu so vohali pomarančo, ob izstopu so jo tudi okusili	Slika 46: Pogled na postavitev sobe v kleti
	
Slika 47: Naravni materiali za izdelovanje mandal	Slika 48: Jeseni smo se opremili z dvema vrečama listja

10. PRILOGA: Fotografije dejavnosti pred čutilno sobo

	
<p>Slika 49: Predšolski otroci in učenci 1. razreda so barvali mandale</p>	<p>Slika 50: Vztrajnost je predpogoj za ličen izdelek</p>
	
<p>Slika 51: Mlajši so se veliko igrali s senzornimi plastenkami</p>	<p>Slika 52: Gibanje bleščic v vodi je bilo zanimivo</p>
	
<p>Slika 53: Primer dveh mandal za barvanje</p>	<p>Slika 54: Učenci 2. in 3. razreda so lepili naravne materiale na manjše lesene kroge</p>

	
Slika 55: Izdelek mandale učenca 2. razreda	Slika 56: Izdelek mandale učenke 3. razreda
	
Slika 57: Delovno vzdušje na mizi	Slika 58: Senzorne plastenke za umirjanje
	
Slika 59: Učenci 4. in 5. razreda so izdelali veliko skupinsko mandalo	Slika 60: Pri delu je bila pomembna natančnost in vztrajnost

	
Slika 61: Končni skupinski izdelek	Slika 62: Mandala predšolskih skupin
	
Slika 63: Zima (skupina Metuljčki)	Slika 64: Jesen (skupina Čebelice)
	
Slika 65: Poletje (ustvarjalci raziskovalne naloge Lan, Vid, Jennifer)	Slika 66: Pomlad (skupina Žabice)



Slika 67, slika 68: Razstavljeni izdelki na šoli

11. PRILOGA: Seznam potrebnih pripomočkov za izvedbo čutilne sobe in zadolženih

KAJ POTREBUJEMO?	KDO?
ZA IZDELAVO MANDAL	
velik krog- premer 1.5m, 4 manjši krogi premera 0,5m	hišnik Oton
leseni krogi (10 cm)	učiteljica Janja
100 fotokopij mandal, tema: različni letni časi,	učiteljica Manca
barvice	učiteljica Suzana
mekol, pokrovčki za lepilo	učiteljica Polona
časopisni papir	učiteljica Manca
ZIMA: sol, narezana breza, bel fižol	vsi
JESEN: gozdni plodovi: žir, orehove lupine, kostanj, plodovi jesna	vsi
POLETJE: školjke, kamenčki, suhe rože	učiteljica Suzana
POMLAD: mah, suho cvetje, ptičja hrana (semena)	vsi
ZA ČUTILNO SOBO	
200 anket za izpolnjevanje, pisala, miza stol	učiteljica Janja, Manca
2 enojni mizi, 2 stola, 2x podaljšek za elektriko	učiteljice
2 prenosna računalnika, radio in dvd z glasbo 4 letni časi	učiteljice
predvajalnik glasbe z zvoki ptičev, 3x slušalke za na glavo, 2 posnetka: smešen in adrenalinski	učiteljica Manca
naprava za ustvarjanje vetra	Lan
jesensko listje	učiteljica Manca
mivka	Vid
kvader sena	učiteljica Janja
začimbe, zelišča (meta, sivka), eterična olja (jagoda)	Jennifer
koprena, črn polivinil, močan selotejp	učiteljica Janja, Manca
novoletne lučke	učiteljica Janja, Manca

stročnice	učiteljice
ruta za zavezovanje oči	učiteljica Manca
pingvinčki in grelci	učiteljica Suzana, Maja
6 kg pomaranč, krožnik, papirnate brisačke	kuhinja
piškoti, palčke, napolitanke	učiteljice
žoga skokica, 2x modra blazina, nizek okvir od švedske klopi, blazine za plezanje in tobogan	telovadnica
plastična škatla za mivko, igračke za pesek, večje školjke	učiteljica Manca

12. PRILOGA: Objava članka v Loškem utripu, januar 2016

Loški utrip
Januar 2016

Na OŠ Železniki imeli 'pouk' z zavezanimi očmi

V vsakdanjem življenju je vse preveč poudarka zgolj na čutilu za vid, zato so na Osnovni šoli Železniki učencem in predšolskim otrokom popestrili šolanje z obiskom t. i. čarobne sobe, ki je namenjena spodbujanju in ozaveščanju sluha, tipa, ravnotežja, vonja in okusa.

Idejo za čarobno presenečenje oziroma za izdelavo čutilne sobe so dobili ob ogledu podobnih multisenzornih sob v Vrtcu Ško-fja Loka in na Osnovni šoli Jela Janežiča. Njihove izkušnje kažejo, da tovrstna soba učencem ponuja prijetno sprostitev, kar posledično omogoča tudi učinkovitejše učenje. »V čarobno sobo v kletnih prostorih šole je vstopil vsak učenec posamezno s svojim vodičem devetošolcem. V predprostoru, kot smo ga poimenovali, smo pri obiskovalcih že leli vzbudititi čustva ugodja in neugodja z ogledom smešnega posnetka in posnetka adrenalinske vožnje s kolesom. V nadaljevanju pa smo obiskovalcem zavezali oči in jih popeljali na pot, kjer so ob zvokih Vivaldijevih Starih letnih časov občutili hladno



Pred vstopom v čarobno sobo so učencem zavezali oči.

in toplo, hodili po jesenskem listju, toboganu, v mivki iskali školjke, plezali na goro ter se dričali po

slušali čivkanje ptic, skakali s hop žogo, okušali sladko in slano ... Po obisku čarobne sobe je vsak obiskovalec individualno ali s pomočjo bralca in zapisovalca izpolnil kratko anketo. Izsledki nam bodo služili za naše nadaljnje delo v okviru raziskovalne naloge,« je po vedala mentorica projekta **Manca Maretič Paulus** (somentorici sta bili **Suzana Pečnik** in **Janja Janc**) in dodala, da je v petih dneh sobo obiskalo približno tristo navdušenih učencev in otrok, nekaj pa je bilo tudi učiteljev in vzgojiteljev.

Damjan Likar